

Sahne

HİLMİ
KURTULUŞ

Anadolu'yu ve Anadolu
insanının bütün sevimliliğini
bize tattıran güçlü bir oyun;

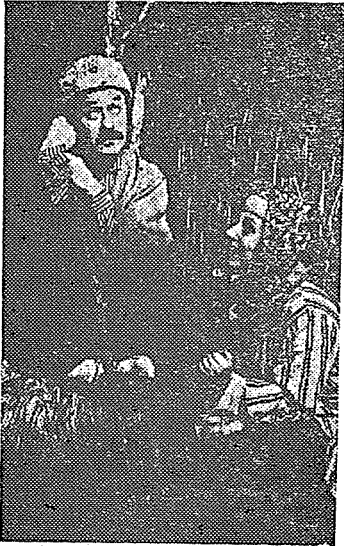
TIRAMPACILAR

Yazan: M. Necati Sepetçioğlu

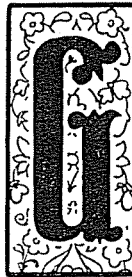
Sahneye koyan: Kemal Tözem

Dekor: Aydoğmuş Platin

*Oynayanlar: Rauf Ulukut, Nilgün Özhan, Hülya Gözalan,
Suna Pekuysal, Fadıl Garan Saltuk Kap-
langı.. vs.*

• *Tırampacılar oyuundan
bir sahne*

ENC yaşında olmasına rağmen, bir çok oyun yazan, daha ilk oyunları ile Allah vergisi kabiliyetini, derin tiyatro bilgisini, hicivde olduğu kadar dramdaki başarısını, komik ve trajik belirtileri yakalamadaki büyük gücünü kabul ettiren Necati Sepetçioğlu'nun modaya, sanat çevrelerinin isteklerine karşı gösterdiği özentisizlik, anlatış düzeninde ulaştığı rahatlık, bütün bunların üzerinde sarsılmaz imân ve şiir dolu dil, ustaca kurduğu oyunlarının ilgi çekici yönleridir.

İster «Umut Çeşmesi», ister «Büyük Otmarlar» ya da sonraki oyunlarında olsun kabalık ile lirikliği, gülünç ile hüznü, renkli, tatlı bir ortam içinde şiirleştiren Necati Sepetçioğlu, fars ile trajediyi modern trajedi yüzeyine sokmuş: kendine vergi üstün yumuşaklıkla canlı, ama dumanlı çizgiler ile belirttiği kişilikleri, iyimser bir davranışta bulurcasına önümüze serdiği olaylar, hiç sözünü etmediği zamanlarda bile bu niteliklerin ötesinde imân, saygı, gerçek sevgi ve mutluluk özlemi haline getirmiştir.

Şte (Tırampacılar) bu oluşumun içindedir. Kötülüklerden, - merhametsizlikten anlayışsızlık ve gülünçlükten tama-

men uzak kalıp, ak papatyalar kadar temiz duygularla yoğrulmuş bir sürü insan, ruhlarındaki incelik, temizlik ve gerçek aşkı duyarak (dilek kapısı) na gider gibi gideceklerdir. Buna karşılık, bu temiz duyguları hiç bir zaman elde edememenin çöküntüsü içinde, bu acıyı iliklerinde duya duya, kötü kişilikleriyle yaşayanların insanlık değerlerine duyulan özlemleri ise, yazarının fars olarak nitelediği bu modern tazedide yicelmektedir.

(Tırapacılar) bugüne kadar seyrettiğimiz telif oyunlar içinde en çok Anadolu kokan, mahalli rengi en çok olan, bu yüzden de toplumsal yönü iyice anlaşılabilen bir oyun... Ve bu eserinde Sepetçiöğlü yurdunu, yurdunun insanlarını birbirlerine sevdirmeğe çalışıyor.

Eserde, Anadolu'nun dört bir yanında, köyünde kasabasında, hatta şehirlerinde gördüğümüz, mal değişimi (Tırapma) işlenmekte ise de, şehirlerin pis ve çirkef dolu havasından kurtulmuş tertemiz Anadolu kadınının gerçek tem'ası eserin ağırlık merkezini teşkil etmektedir... Bazıları soracak: Var mıdır böyle bir kadın? Yaşamış mıdır gerçekten? Evet diyeceğim. Bütün Anadolu, ayrı ayrı yerlerde ama hepsi de birbirlerine benzeyen, birbirlerini tamamlayan Fadiklerle, Aşçelerle doludur. İşte (Tırapacılar) için toplumsal bir eleştiri sözü bundan gelmektedir... Eserin bütününde Tırapacılar ve çevresindeki insanlar memnundur. Bir çoğuna tırapçılık gurur da verir. Gel gelelim, tek ip, iki cambaza yetmediği için de zaman zaman çatışma olmakta, olayların komedi yönü bu çatışmaların dümen suyuna yarlanmaktadır.

O Y N A N I Ş :

(Tırapacılar)'ı sahneye koyan Kemal Tözem, trajedide ki kader gerçeğini unutmamakla beraber

oyunun ağırlığını genç köylü kadının üstüne vermiş. Onun duygu ve tavırlarını en üstün şekilde değerlendirmeye yoluna gitmiş. Böylece sahneye koyuşundaki teşhis (objectiv)'ini doğrudan doğruya bu yöne çevirmiş. Bu; yöneticinin çok yerinde görüş sebebi olarak yorumlanabilir. Ne var ki: Kemal Tözem'in rejisinde zaman zaman günün modası eğilimlere rağbet edilmiş olduğu da gözden kaçmamaktadır.

Müslüman Türk anasının gerçek temsilcisi Anadolu kadınında Suna Pekuysal başarılı oyununa rağmen, ikinci perdede yapmış olduğu tü-lüat, hayli yadırgandı. Gözleri kör köylü de Rauf Ulukut (local karakter)'i ifadelendiren güçlü oyunu takdire şayandı. Saltuk Kaplangı, oyunun komedi yönünü tamamlayan sanatçı olarak başarı sağladığı bu piyeste, diğer rollerdeki bütün sanatçılar kendilerinden istenileni vermesini bildiler. Dekor ve kostümlerin başka bir renk kattığı bu oyunda, tek ak-sayan ışık düzeniydi.

Netice olarak, Medeni âleme en mümtaz örneği teşkil eden Anadolumuzun bir bölümündeki hayatı (Tırapacılar)'da seyrederken, bugünkü medeni denem toplum hayatı, kontrolsüzlük, başıboş bırakılmışlık, film gibi gözümüzün önünde bu insanlık örneği oyunda geçti.

Millî Türk tiyatrosuna ulaşabilmek için, Türk yazarlarının yetişmesi hususunda, büyük ihtiyacımızın giderileceğine dair, mevsim başından beri oynanan telif oyunların hiç birisi bize umut vermemişti. Fakat (Tırapacılar) oyununu seyrettikten sonra, bu umutlarımız kuvvetlendi. (Tırapacılar) eser olarak, çeşitli Avrupa tiyatro festivallerine istikrarla ettirilebilir. Çünkü (Tırapacılar) bütünü ile bizimdir. İçinde Müslüman Türk'ün büyük insanlığı vardır. Bureu bureu Anadolu kokmaktadır... Kıscası bizim öz malımızdır.

YÂ MUHAMMED

Arif Nihat ASYA'ya...

*Sen gönüllerde yaşayan ebedî âbidesin
Asırlar dahi gitse yine de kalbimdesin
Kalbimizde yerin var adı güzel Muhammed
Sen İslâm'a kal'essin, sen İslâm'a beldesin...*

Abdülkadir GÜLER